

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i en lag om temporär ändring av socialvårdslagen och i en lag om temporär ändring av folkhälsolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att ikraftträdandebestämmelserna i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen ändras så att det försök med hemvård, som inleddes vid ingången av 2005, kan fortsätta till slutet av 2014. Lagstiftningsarbete som gäller ordnande, utveckling och övervakning av social- och hälsovården har inletts och därför är det motiverat att fortsätta försöket med hemvård tills bestämmelserna om saken intas i permanent lagstiftning.

Det föreslås också att i lagarnas ikraftträdandebestämmelser föreskrivs om kommunens eller samkommunens möjlighet att lösgöra sig från försöket. Dessutom föreslås att

det föreskrivs om fortsättning av försöket i situationer där en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av ändring i kommunindelningen. Då fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte anmäler social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket. Det föreslås att försöket med hemvård även kan fortsättas på samarbetsområden som avses i kommun- och servicestrukturen om situationer där en kommun som deltar i försöket med hemvård bildar ett samarbetsområde tillsammans med andra kommuner.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2010.

MOTIVERING

1 Nuläget

För att genomföra försöket med hemvård fogades till både socialvårdslagen (710/1984) och folkhälsolagen (66/1972) temporärt en ny 2 a kapitel genom lagen om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004) och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004). Lagarna trädde i kraft vid ingången av 2005 och gäller till slutet av 2010.

Syftet med försöket var att utreda nya modeller för organisering av tjänster för äldre och nya sätt för samordning av social- och hälsovården. Försökslagarna har gjort det möjligt att genomföra hemservice enligt socialvårdslagen och hemsjukvård enligt folkhälsolagen under ett och samma organ

berende av hur social- och hälsovårdstjänster annars har ordnats i kommunen. Det har varit möjligt att sammanföra hemservice och hemvård till ett nytt uppgiftsområde, dvs. hemvård, i försökskommuner som är godkända av social- och hälsovårdsministeriet.

Försökslagarnas bestämmelser om förvaltning har i huvudsak förlorat sin betydelse i och med den så kallad nämndreform som genomfördes genom lag om ändring av socialvårdslagen (1329/2006) och lag om ändring av folkhälsolagen (1328/2006) som trädde i kraft vid ingången av 2007. Avsikten med reformen var att ge kommuner en mer omfattande möjlighet att besluta om hur förvaltningen av social- och hälsovårdstjänster ordnas på den kommunala nivån. Ändringarna

möjliggjorde att förvaltningen och ansvaret för verkställigheten inom social- och hälsovården kan fördelas mellan ett eller flera kollegiala organ.

För försökets genomförande spelar de bestämmelser om personregister för hemvården som ingår i försökslagarna fortfarande en stor roll. Avsikten med dessa är att underlätta samarbetet mellan aktörer inom social- och hälsovården. Verksamhetsenheten för hemvården kan insamla uppgifter om klienter och patienter i ett register som är tillgängligt för alla arbetstagare inom hemvården. Informationsförmedlingen mellan hemvården och hälsocentralen säkerställs genom bestämmelserna i 12 g § i socialvårdslagen och 13 g § i folkhälsolagen. I 12 h § i socialvårdslagen och 13 h § i folkhälsolagen föreskrivs att verksamhetsenheten för hemvården och hälsocentralen kan ge varandra tillgång till en teknisk anslutning till de sekretessbelagda uppgifterna i sina register.

Enligt lagen om en kommun- och servicestrukturereform (169/2007, nedan ramlagen) kan kommuner inrätta ett samarbetsområde som består av en funktionell helhet. Kommunerna kan komma överens om att en kommun i enlighet med 76 § 2 mom. i kommunallagen (365/1995) anförtros att sköta samarbetsområdets uppgifter, då för utförandet av uppgifterna grundas ett i 77 § i kommunallagen avsett organ som är gemensamt för kommunerna i regionen, eller samarbetsområdets uppgifter sköts av en samkommun. I en kommun eller inom ett samarbetsområde som sköter primärvården och sådana uppgifter inom socialväsendet som är nära anslutna till primärvården ska det finnas åtminstone ungefär 20 000 invånare.

2 Praxis

År 2004–2006 har social- och hälsovårdsministeriet utifrån sammanlagt 16 ansökan fattat beslut om godkännande av kommuner och samkommuner till försöket. Besluten gäller de följande kommuner och samkommuner: 1) Helsingfors stad, 2) Jyväskylä landskommun och Petäjävesi kommun, Toivakka kommun, Uurainen kommun och Palokka samkommun för hälso- och sjukvård, 3) Jämsä stad, Jämsänkoski stad och Jämsä-

regionens samkommun för hälso- och sjukvård, 4) Töysä kommun och Alavoregionens samkommun för hälso- och sjukvård, 5) Seinäjoki stad och Seinäjokiregionens sammanslutning för hälso- och sjukvårdstjänster, 6) Kitee stad, Kesälahti kommun, Rääkkylä kommun och Mellersta Karelens hälsocentralsamkommun, 7) Heinola stad, 8) Kuortane kommun och Alavoregionens samkommun för hälso- och sjukvård, 9) Kjulo kommun, Säskylä kommun, Säskylä-Kjulo samkommun för folkhälsoarbete, 10) Honkajoki kommun, Jämijärvi kommun, Kankaanpää stad och Kankaanpää samkommun för folkhälsoarbete, 11) Keuruu stad, Multia kommun och Keuruu-Multia samkommun för hälso- och sjukvård, 12) Pyhärinta kommun och Laitila-Pyhärinta samkommun för folkhälsoarbete, 13) Kannonkoski kommun, Karstula kommun, Kivijärvi kommun, Saarijärvi kommun, Pylkönmäki kommun, Saarijärvi stad och Saarijärvi-Karstula-regionens samkommun för hälso- och sjukvård, 14) Korpilahti kommun och Korpilahti-Muurame samkommun för hälso- och sjukvård, 15) Kyrkslätt kommun samt 16) Pieksämäki stad. Honkajoki kommun, Kankaanpää stad och Kankaanpää samkommun för folkhälsoarbete har dragit sig ur från försöket. Sålunda deltog sammanlagt 29 kommuner och 10 samkommuner i försöket.

I början av 2009 blev Jyväskylä, Jyväskylä landskommun och Korpilahti kommun Jyväskylä stad, Jämsä och Jämsänkoski Jämsä stad och Seinäjoki, Nurmo och Ylistaro Seinäjoki stad. Försöket med hemvård fortsätts i alla de här områdena. Pylkönmäki kommun och Saarijärvi stad sammanlogs i början av 2009 och blev Saarijärvi stad. En del av kommuner som deltar i försöket med hemvård ska bilda ett samarbetsområde som avses i ramlagen.

Försökskommunerna lämnade en bedömning av försöket till social- och hälsovårdsministeriet år 2007. Kommunerna bedömde hur försöket har lyckats från synvinkeln av klienten, den yrkesmässiga verksamheten och arbetsledningen, social- och hälsoväsenedets samarbete samt verkningfullhet och effektivitet.

Erfarenheterna var i huvudsak positiva eller neutrala. Försöket hade inte försämrat servi-

cekvaliteten eller samarbetet i fråga om någon helhet trots att i början av försöket ansågs det att skillnaderna mellan verksamhetskulturen inom hemservicen och hemsjukvården är mycket stora. I och med att samarbetet har blivit bättre har bedömningen av klienters servicebehov blivit mångfaldigare och kompetensen har blivit mer omfattande när hemvårdsteam har kunnat sammanföra olika slags kompetens. Försöket har inspirerat kommuner att stärka de anställdas kompetens inom hemvården. Nästan alla försökskommuner hade också investerat i att utveckla kompetensen i ledningen. Mellanrapporterna nämner också flera utvecklingsbehov avseende yrkesverksamheten såsom tryggande av tillräckligt antal och tillräcklig kompetens av personal, förtydligande av uppgiftsfördelningen samt organisering av den gemensamma planeringen och utvecklingen.

Flera rapporter nämnde att informationsförmedlingen har blivit bättre. Den gemensamma klientdatabasen har gjort servicen mer flexibel och haft positiv inverkan på servicekvaliteten. Det framgår av försökskommunernas rapporter att kommunerna inte längre vill återvända till situationen som rådde innan försöket. I vissa rapporter föreslås att försökslagstiftningen ändras till permanent lagstiftning.

Efter de rapporter som lämnades år 2007 har försökskommunerna inte haft någon förpliktelse att rapportera om försöket. Enstaka kommuner har berättat om positiva erfarenheter och det har konstaterats motiverat att fortsätta med försöket.

3 Föreslagna ändringar

Lagen om temporär ändring av socialvårdslagen och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen gäller till slutet av 2010. Det är nödvändigt att bestämmelserna om hemvård och samhörande klientregister blir permanent lagstiftning och att de utvidgas till att omfatta hela landet. Avsikten är att detta genomförs som en del av en reform av lagstiftningen om ordnande, utveckling och övervakning av social- och hälsovården. I detta skede föreslås att giltighetstiden för försökslagarna förlängs så att försöket upphör senast vid slutet av 2014. Liksom nu har

kommunen eller samkommunen möjlighet att lösgöra sig från försöket genom att anmäla social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Dessutom föreskrivs det om fortsättning av försöket i situationer där en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av ändring i kommunindelningen. Då fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte anmäler social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket.

Det föreslås att lagen utökas med en möjlighet att fortsätta försöket med hemvård på ett samarbetsområde om en kommun som deltar i försöket med hemvård hör till ett samarbetsområde som avses i ramlagen. När ett samarbetsområde bildas är det viktigt att tjänsterna är enhetliga och därför ska ett försök med hemvård som fortsätter gälla hela samarbetsområdet på ett enhetligt sätt. Försöket med hemvård kan enligt förslaget fortsätta på ett samarbetsområde oberoende av om samarbetsområdet bildas enligt modellen med ansvarig kommun eller som en samkommun. Bestämmelserna om försöket med hemvård ska inte försvåra bildandet av samarbetsområden. Det är inte heller ändamålsenligt att förplikta kommuner att upplösa välfungerande försök med hemvård därför att samarbetsområden bildas. Det föreslås att ett samarbetsområde ska anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att försöket med hemvård fortsätts på området. Om ett samarbetsområde inte vill fortsätta försöket med hemvård ska beslutet på enhetligt sätt gälla hela området och en kommun som deltar i försöket med hemvård ska anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Det är viktigt att social- och hälsovårdsministeriet får information om kommunernas benägenhet att delta i försöket därför att ministeriet i enlighet med försökslagarna har skyldigheten att offentliggöra de kommuner som deltar i försöket.

Enligt försökslagarna godkänner social- och hälsovårdsministeriet de kommuner och samkommuner som deltar i försöket. Det är emellertid inte meningen att godkänna nya kommuner eller samkommuner till försöket genom förfarande som beskrivs i 2 a kap. i

folkhälsolagen och 2 a kap. i socialvårdslagen.

Med stöd av social- och hälsovårdsministeriet har det inletts regionala försök som gäller utvecklande av ordnande av social- och hälsovården. För att stöda försöken förbereder social- och hälsovårdsministeriet lagstiftning till vilken det är möjligt att foga att kommuner och samkommuner som är godkända till det regionala försöket inom social- och hälsovården har rätt att behandla i 13 f—h § i folkhälsolagen samt i 12 f—h § i socialvårdslagen avsedda klient- och patientuppgifter som gäller hemvård i enlighet med bestämmelserna om försöket med hemvård. Avsikten är att de procedurregler som gäller deltagande i försöket fogas till lagstiftningen om regionala försök.

4 Propositionens konsekvenser

Propositionen möjliggör att de kommuner och samkommuner som deltar i försöket utan avbrott kan fortsätta användandet av sina klient- och patientregister som uppbyggdes för försöket i enlighet med försökslagarna tills

bestämmelserna om registren eventuellt blir permanent lagstiftning.

Om det sker kommunsammanslagningar under försökets gång kan den nya kommun som formas efter reformen tillämpa de bestämmelser som gäller försöket, om den nya kommunen inte anmäler social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket. Om det under försökets gång bildas samarbetsområden som avses i ramlagen kan försöket med hemvård fortsättas på de nya samarbetsområdena.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

6 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 januari 2010.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.**Lag****om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004), sådant den lyder i lag 1105/2008, som följer:

2 a kap.

Försök med ordnandet av vissa uppgifter

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2014.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utan hinder av 12 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2014.

En kommun eller samkommun, vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har anmält social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en ändring i kommunindelningen enligt kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket. Om en kommun som deltar i försöket bildar ett samarbetsområde som avses i 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) kan försöket fortsättas på samarbetsområdet. Då ska samarbetsområdet anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att försöket fortsätts.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____ .
Denna lag ska tillämpas från och med den 1 januari 2011.

2.

Lag**om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004), sådant den lyder i lag 1106/2008, som följer:

2 a kap.

Försök med ordnandet av vissa uppgifter

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2014.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 13 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2014.

En kommun eller samkommun, vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har anmält social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en sådan ändring i kommunindelningen som avses i 19 § i kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket. Om en kommun som deltar i försöket bildar ett samarbetsområde som avses i 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) kan försöket fortsättas på samarbetsområdet. Då ska samarbetsområdet anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att försöket fortsätts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag ska tillämpas från och med den 1 januari 2011.

Helsingfors den 3 december 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*

1.

Lag**om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004), sådant den lyder i lag 1105/2008, som följer:

*Gällande lag**Förslagen lydelse*

2 a kap.

2 a kap.

Försök med ordnandet av vissa uppgifter**Försök med ordnandet av vissa uppgifter**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 12 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med den 31 december 2010.

En kommun eller samkommun vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har underrättat social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en ändring i kommunindelningen enligt kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den *31 december 2014*.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 12 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med *31 december 2014*.

En kommun eller samkommun, vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har anmält social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en ändring i kommunindelningen enligt kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket. *Om en kommun som deltar i försöket bildar ett samarbetsområde som avses i 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) kan försöket fortsättas på samarbetsområdet. Då ska samarbetsområdet anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att försöket fortsätts.*

Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag ska tillämpas från och med den
1 januari 2011.

2.

Lag

om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004), sådant den lyder i lag 1106/2008, som följer:

Gällande lag

Förslagen lydelse

2 a kap.

2 a kap.

Försök med ordnandet av vissa uppgifter

Försök med ordnandet av vissa uppgifter

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 13 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med den 31 december 2010.

En kommun eller samkommun vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har underrättat social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en sådan ändring i kommunindelningen som avses i 19 § i kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2014.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 13 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2014.

En kommun eller samkommun, vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har anmält social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en sådan ändring i kommunindelningen som avses i 19 § i kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket. *Om en kommun som deltar i försöket bildar ett samarbetsområde som avses i 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturre-*

Förslagen lydelse

form (169/2007) kan försöket fortsättas på samarbetsområdet. Då ska samarbetsområdet anmäla social- och hälsovårdsministeriet om att försöket fortsätts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag ska tillämpas från och med den 1 januari 2011.